

ŠETŘENÍ TIMSS 2011/PIRLS 2011

Na jaře roku 2011 se uskutečnil sběr dat pátého cyklu projektu TIMSS, který zjišťoval výsledky v matematice a v přírodních vědách u žáků 4. a 8. ročníků. Šetření TIMSS 2011 se zúčastnilo celkem 63 zemí³ z celého světa spolu s dalšími 14 územně samosprávnými celky. V České republice proběhlo šetření pouze mezi žáky 4. ročníků. Zapojilo se do něj 177 základních škol, více než 4500 žáků a jejich téměř 500 učitelů a ředitelů škol.

V roce 2011 se čtyřletý cyklus projektu TIMSS sešel s pětiletým cyklem projektu PIRLS⁴, který zjišťuje úroveň čtenářské gramotnosti žáků 4. ročníků základních škol. Země, které se zúčastnily obou projektů, mají jedinečnou příležitost porovnat výsledky žáků z matematiky, z přírodních věd a ze čtenářské gramotnosti. Do obou projektů se zapojilo celkem 37 zemí včetně České republiky, kde proběhla obě testování na stejném vzorku žáků.

Koncepce šetření TIMSS

Koncepci šetření TIMSS 2011 tvoří dvě složky: obsahová a operační. Obsahová složka vymezuje učivo, které pokrývají testové úlohy. Operační složka popisuje dovednosti, které by měli žáci při řešení úloh a zodpovídání otázek prokázat. Kategorie sledovaných dovedností jsou v matematice i v přírodovědě stejné.

oblasti učiva		dovednosti
matematika	přírodověda	
čísla	živá příroda	prokazování znalostí
geometrické tvary a měření	neživá příroda	používání znalostí
znázornění dat	nauka o Zemi	uvažování

Koncepce šetření PIRLS

Protože byli do šetření TIMSS i šetření PIRLS zařazeni stejní žáci, je pro úplnost uvedena také koncepce PIRLS 2011. Hlavní dva aspekty čtenářské gramotnosti (účely čtení a postupy porozumění) se zjišťují pomocí testů, třetí neodmyslitelný aspekt tvoří čtenářské chování a postoje.

účely čtení <i>záměry, s nimiž čtenáři přistupují k četbě</i>	postupy porozumění <i>činnosti, které čtenáři provádějí při četbě</i>
čtení pro získávání literární zkušenosti <i>(čtení ze zájmu a pro radost)</i>	vyhledávání informací vyvozování závěrů
čtení pro získávání a používání informací <i>(čtení jako nástroj vzdělávání)</i>	interpretace posuzování textu

Součástí obou šetření jsou dotazníky pro žáky, učitele a ředitele, které poskytují mnoho doplňujících informací k rozvoji a zlepšování výuky. Projekt PIRLS navíc zahrnuje dotazník pro rodiče testovaných žáků, takže můžeme získat podrobnější údaje o jejich rodinném zázemí.

Použité nástroje pro sběr dat:

- písemné testy pro žáky TIMSS,
- písemné testy pro žáky PIRLS,
- dotazník pro žáky,
- dotazník pro rodiče,
- dotazníky pro učitele matematiky, přírodovědy a českého jazyka,
- dotazník pro ředitele škol,
- dotazníky pro odborníky oborových didaktik.

³ Za Belgií se šetření TIMSS 2011 zúčastnila pouze její vlámská část. Velká Británie byla reprezentována Anglií a Severním Irskem, které jsou uváděny jako samostatné státy.

⁴ Progress in International Reading Literacy Study. Jde o projekt Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání IEA, který probíhá v pravidelných pětiletých cyklech od roku 2001. Česká republika se do něj zapojila v letech 2001 a 2011.